KOMISIJAS LĒMUMS

(2014. gada 4. februāris)

par Spānijas elektroenerģijas tarifiem – sadales uzņēmumi; Spānijas īstenotais valsts atbalsts SA.36559 (C3/07) (ex NN 66/06)

(izziņots ar dokumenta numuru C(2013) 7743)

(Autentisks ir tikai teksts spāņu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2014/457/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

uzaicinājusi ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes saskaņā ar minētajiem noteikumiem [1] un ņemot vērā saņemtās piezīmes,

tā kā:

PROCEDŪRA

(1) Uzņēmums *Céntrica plc* un uzņēmums *Céntrica Energía S.L.U.* (turpmāk kopā "*Céntrica*") 2006. gada 27. aprīļa vēstulē iesniedza Komisijai sūdzību par regulēto elektroenerģijas tarifu sistēmu, kas Spānijā tika īstenota 2005. gadā.

(2) Komisija 2006. gada 27. jūlija vēstulē pieprasīja Spānijas iestādēm sniegt informāciju par iepriekš minēto pasākumu. Komisija šo informāciju saņēma 2006. gada 22. augusta vēstulē.

(3) Lieta 2006. gada 12. oktobrī tika reģistrēta kā nepaziņots atbalsts (lieta NN 66/06).

(4) Komisija 2006. gada 9. novembra vēstulē pieprasīja Spānijas iestādēm sniegt papildu skaidrojumus par pasākumu. Spānijas iestādes atbildi sniedza 2006. gada 12. decembra vēstulē.

(5) Komisija 2007. gada 24. janvāra vēstulē informēja Spānijas iestādes, ka tā attiecībā uz minēto pasākumu ir nolēmusi uzsākt Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru.

(6) Komisijas lēmums tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* [2]. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes par šo pasākumu.

(7) Spānija iesniedza savus apsvērumus 2007. gada 26. februāra vēstulē.

(8) Komisija saņēma piezīmes no šādām ieinteresētajām personām: Galisijas valdības (2007. gada 23. marta vēstule), *Céntrica* (2007. gada 26. marta un 3. jūlija vēstules), *ACIE* – Neatkarīgo enerģijas piegādātāju asociācijas (2007. gada 26. marta vēstule), Astūrijas valdības (2007. gada 27. marta vēstule, *AEGE* – Energoietilpīgo lietotāju asociācijas (2007. gada 2. aprīļa vēstule), *Asturiana de Zinc – AZSA* (2007. gada 3. aprīļa vēstule), *Ferroatlántica* – metāla ražotāja (2007. gada 3. aprīļa vēstule), *Alcoa* (2007. gada 3. aprīļa vēstule), *UNESA* – Spānijas Elektroenerģijas nozares asociācijas (2007. gada 25. aprīļa vēstule), *ENEL Viesgo* (2007. gada 26. aprīļa vēstule), *Iberdrola* (2007. gada 26. aprīļa vēstule), *Union Fenosa Distribución* (2007. gada 27. aprīļa vēstule), *Hidrocantábrico Distribución Electrica* (2007. gada 27. aprīļa vēstule), *Endesa Distribución Electrica* (2007. gada 27. aprīļa vēstule).

[1] OV C 43, 27.2.2007., 9. lpp.
[2] Sk. 1. zemsvītras piezīmi.

(9) Komisija 2007. gada 15. maija un 2007. gada 6. jūlija vēstulēs nosūtīja ieinteresēto personu piezīmes Spānijas iestādēm, kurām tika dota iespēja izteikt piezīmes; iestāžu piezīmes tika saņemtas 2007. gada 2. augusta vēstulē.

(10) *Céntrica* sniedza sīkāku informāciju 2007. gada 1. jūnija, 2007. gada 28. augusta, 2008. gada 4. februāra un 2008. gada 1. marta vēstulēs.

(11) Komisija 2009. gada 30. jūlija, 2010. gada 19. marta, 2011. gada 6. oktobra, 2012. gada 12. aprīļa, 2012. gada 31. augusta, 2013. gada 4. februāra un 2013. gada 17. jūlija vēstulēs pieprasīja Spānijas iestādēm sniegt sīkākus skaidrojumus par pasākumu. Iestādes sniedza atbildi 2009. gada 5. oktobra, 2010. gada 26. aprīļa, 2011. gada 7. decembra, 2012. gada 12. jūnija un 18. oktobra un 2013. gada 11. februāra un 4. oktobra vēstulēs.

(12) Lieta 2013. gada 19. aprīlī tika sadalīta divās daļās, tādējādi nodalot lietu SA.21817 (C3/07, ex NN 66/06), kura attiecas uz atbalstu elektroenerģijas tiešajiem lietotājiem, un lietu SA.36559 (C3a/07, ex NN 66/06), kura attiecas uz atbalstu elektroenerģijas sadales uzņēmumiem. Šis lēmums attiecas tikai uz atbalstu elektroenerģijas sadales uzņēmumiem.

PASĀKUMA SĪKS APRAKSTS

SPĀNIJAS ELEKTROENERĢIJAS SISTĒMA 2005. GADĀ

Atšķirība starp regulētām un neregulētām darbībām

(13) Tiesiskajā regulējumā, ko izveidoja ar 1997. gada 27. novembra Likumu 54/1997 (*Ley del sector eléctrico*, turpmāk "*LSE*"), kas ir Spānijas elektroenerģijas sistēmas stūrakmens, ir skaidri noteikta atšķirība starp regulētām un liberalizētām darbībām.

(14) Elektroenerģijas ražošana, imports, eksports un piegāde mazumtirdzniecībā ir liberalizētas darbības, proti, darbības, kuras uzņēmēji var brīvi veikt atbilstīgi tirgus nosacījumiem un attiecībā uz kurām valsts neveic stingru reglamentējošu kontroli, piemēram, kontrolējot cenas vai piegādes nosacījumus.

(15) Turpretim sadali, transportēšanu un tirgus dalībnieka ([3]) un sistēmas operatora ([4]) veiktās darbības pilnībā regulē valsts. Šīs darbības valsts parasti regulē ikvienā elektroenerģijas sistēmā, jo operatoriem, kas veic šīs darbības, *de facto* vai *de jure* ir monopolstāvoklis, un pretējā gadījumā operatoriem nebūtu nekādu ierobežojumu pārkāpt konkurences noteikumus, kas ļautu viņiem iekasēt monopolcenas, kuras pārsniedz parastās tirgus cenas.

Tīrā sadale un piegāde par regulētajiem tarifiem

(16) Sadale 2005. gadā ietvēra Spānijas elektroenerģijas sistēmas regulētās darbības trīs veidus. Pirmais darbības veids ir tīrā sadale. Tīrā sadale ietver elektroenerģijas pārvadi uz patēriņa vietām, izmantojot sadales tīklus, un ir monopols gadījumā, ja nav pieejami alternatīvi tīkli. Otrs darbības veids ietver konkrētas komerciālās vadības darbības, kas ir cieši saistītas ar sadali, piemēram, skaitītāju rādījumu nolasīšanu, līgumu slēgšanu, rēķinu izrakstīšanu, pakalpojumu sniegšanu klientiem u. c. Trešā regulētā darbība 2005. gadā bija piegāde par regulēto tarifu, un tās izpildes saistības saskaņā ar tiesību aktiem tika paredzētas sadales uzņēmumiem papildus to galvenajam ar likumu noteiktajam uzdevumam (pārvaldīt elektroenerģijas sadales tīklus un nodrošināt tiem piekļuvi) ([5]). Pēc 2009. gadā pabeigtās reformas sadales uzņēmumi vairs nepiegādā elektroenerģiju par regulētiem tarifiem.

(17) Saskaņā ar tiesību aktos noteikto prasību sadales uzņēmumiem bija jāiegādājas nepieciešamā elektroenerģija, lai piegādātu to regulētajiem klientiem organizētajā vairumtirdzniecības tirgū ("tirdzniecības sistēma") par dienas cenu (robežizmaksu sistēmas cena jeb "tirdzniecības sistēmas cena"), vai tieši no atjaunojamo energoresursu ražotājiem ([6]), un pēc tam jāpārdod elektroenerģija tālāk galapatērētājiem par attiecīgo regulēto tarifu.

([3]) Tirgus dalībnieks (*OMEL*) veic elektroenerģijas pirkšanu un pārdošanu vairumtirdzniecības tirgū.
([4]) Sistēmas operators (*Red Eléctrica de España*) atbild par elektroapgādes drošumu un par ražošanas un transporta sistēmas koordinēšanu.
([5]) Karaļa dekrēta 281/1998 11. pantā sadale ir definēta kā "[darbība], kuras galvenais mērķis ir elektroenerģijas pārvade no transporta tīkla uz patēriņa vietām, ievērojot atbilstošas kvalitātes prasības, kā arī elektroenerģijas pārdošana lietotājiem vai sadales uzņēmumiem par regulētām cenām."
([6]) Tā dēvētie "īpašās shēmas" ražotāji. "Īpašā shēma" ir regulēto tarifu sistēma: sadales uzņēmumu (un pārvades sistēmas operatora) pienākums ir par valsts noteikto likmi, kas sedz izmaksas, iegādāties visu produkciju, ko saražojušas to atbildības zonā esošās atbilstīgās koģenerācijas un atjaunojamo resursu iekārtas.

Sadales uzņēmumu kā sistēmas finanšu starpnieku darbība

(18) 2005. gadā tiešajiem lietotājiem bija noteikti vismaz 25 regulētie tarifi atkarībā no patēriņa līmeņa, patēriņa profila un/vai patēriņa izmantošanas un no tīkla pieslēguma sprieguma. Vienlaikus brīvajā tirgū tiešajiem lietotājiem tika piemērotas deviņas citas regulētas tīkla piekļuves maksas, kuru pamatā arī bija pieslēguma spriegums un citi raksturlielumi ([7]). Brīvajā tirgū tīkla piekļuves maksas tiešie lietotāji maksāja piegādātājiem, kas tās novirzīja sadales uzņēmumiem. Regulētajā tirgū tīkla piekļuves maksas bija iekļautas visu ietverošajā regulētajā tarifā, ko tiešie lietotāji maksāja sadales uzņēmumiem (tās bija *netiešas*). Sākot ar 2005. gadu, Spānijā tika ieviestas regulēto tarifu sistēmas pārmaiņas. Jaunākās pārmaiņas tika ieviestas 2013. gadā, kad Spānijā tika pieņemts jauns tiesiskais regulējums attiecībā uz elektroenerģijas nozari (Likums 24/13), kurš citu pasākumu starpā ietvēra mazumtirdzniecības tirgus cenu regulēšanas reformu. Spānija paziņoja, ka šis jaunais likums un tā īstenošanas noteikumi tiks piemēroti 2014. gadā.

(19) Regulēto apvienoto tarifu līmeņi un regulētās tīkla piekļuves maksas tika noteiktas *ex ante* visam gadam, parasti pirms N–1 gada beigām, bet gada laikā bija iespējams veikt to korekciju ([8]). Tomēr gada tarifu palielinājumam tika piemērota maksimālā robežvērtība ([9]). Principā tarifi un maksas tika noteikti, pamatojoties uz prognozēm, tā, lai nodrošinātu, ka regulētie ienākumi, kas rodas to piemērošanas rezultātā, būtu pietiekami elektroenerģijas sistēmas kopējo regulēto izmaksu segšanai. Šīs sistēmas regulētās izmaksas 2005. gadā ietvēra izmaksas saistībā ar energoapgādi par apvienotajiem tarifiem, izmaksas, kas radušās, iepērkot enerģiju no īpašām atbalsta shēmām (atjaunojamie resursi, koģenerācija u. c.), transporta un sadales izmaksas, pieprasījuma vadības pasākumus, papildu elektroenerģijas ražošanas izmaksas Spānijai piederošajās salās, ogļu atbalstu, iepriekšējo gadu deficītu u. c.

(20) Spānijas regulējumā sadales uzņēmumi bija (un joprojām ir) sistēmas galvenie finanšu starpnieki. Sadales uzņēmumi kontrolēja visus ienākumus no regulēto tarifu sistēmas, proti, tīkla piekļuves maksas un ienākumus no apvienotajiem tarifiem. Šie ienākumi, kopīgi dēvēti par "maksājamiem ienākumiem" (*ingresos liquidables*), tika izmantoti, lai segtu visas sistēmas regulētās izmaksas. Spēkā nebija nekādi noteikumi, kas paredzētu noteiktas ienākumu kategorijas vai tās daļas iezīmēšanu noteiktas izmaksu kategorijas vai tās daļas segšanai. Tā rezultātā ne visi ienākumi no tīkla piekļuves maksām, ne to daļa nebija iezīmēta, lai finansētu augstākas atbalsta izmaksas par elektroenerģiju, kas ražota no atjaunojamajiem resursiem, vai izmaksas par elektroenerģijas ražošanu Spānijai piederošajās salās.

(21) Grāmatojumu noskaidrošana notika norēķinu procesa laikā, kas tika veikts Spānijas regulatora *Comisión Nacional de Energía* (turpmāk "*CNE*") tiešā kontrolē. Sadales uzņēmumu atlīdzībai (par darbībām saistībā ar tīro sadali) arī tika izmantoti maksājamie ienākumi pēc visu pārējo izmaksu atskaitīšanas.

Sadales uzņēmumi salīdzinājumā ar piegādātājiem un attiecīgās cenas

(22) Tādējādi 2005. gadā Spānijas elektroenerģijas mazumtirdzniecības tirgū darbojās divas atšķirīgas tirgus dalībnieku kategorijas: sadales uzņēmumi, kuriem bija saistības pārdot elektroenerģiju par regulētiem tarifiem, un piegādātāji, kuri pārdeva elektroenerģiju atbilstīgi brīvi saskaņotiem noteikumiem. Vēsturisku iemeslu dēļ sadales uzņēmumi Spānijā ir daļa no vertikāli integrētām grupām (vēsturiskie operatori), kas tradicionāli vadīja sadales tīklus konkrētos ģeogrāfiskajos reģionos un kas ir mainījušies tikai iepriekš notikušās uzņēmumu apvienošanās un konsolidācijas rezultātā: sadales uzņēmumi, kuriem bija saistības pārdot elektroenerģiju par regulētiem tarifiem, un piegādātāji, kuri pārdeva elektroenerģiju atbilstīgi brīvi saskaņotiem noteikumiem. Regulētajā tirgū sadales uzņēmumi iekasēja apvienotos tarifus, kuros netika nošķirtas enerģijas iepirkuma un tīkla piekļuves izmaksas.

(23) Piegādātāji var vai nu piederēt pie vertikāli integrētām grupām (kurām parasti ir atsevišķas ražošanas, sadales un piegādes nodaļas), vai būt jaunpienācēji tirgū. Jaunpienācējiem bieži vien nepieder ražošanas jauda, un viņi darbojas tikai mazumtirdzniecības tirgū. *Céntrica* ir viens no šādiem jaunpienācējiem. Brīvajā tirgū piegādātāji iekasēja cenas, ar kurām bija jāsedz tīkla piekļuves maksa (maksājama sadales uzņēmumiem), enerģijas iepirkuma izmaksas (enerģijas iepirkuma izmaksas vairumtirdzniecības tirgū vai pašu ražošanas izmaksas gadījumā, ja uzņēmums ir vertikāli integrēts) un "tirdzniecības uzcenojums", kas sedz pārējās izmaksas (tirdzniecības izmaksas, IT sistēmas, rēķinu sagatavošanu u. c.), kā arī peļņu no ieguldītā kapitāla.

([7]) Karaļa 2004. gada 30. decembra dekrēts 2392/2004, ar ko nosaka elektroenerģijas tarifu 2005. gadam; *Official State Gazette* Nr. 315, 42766. lpp., I pielikums.

([8]) *LSE* 12. panta 2. punktā paredzēts, ka elektroenerģijas tarifi principā bija jānosaka vienu reizi gadā, bet ka gada laikā tos varēja koriģēt.

([9]) Saskaņā ar Karaļa dekrēta 1432/2002 8. pantu vidējais tarifs nedrīkstēja palielināties par vairāk nekā 1,40 % (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu), bet individuālo tarifu pieaugums procentu izteiksmē varēja būt vienāds ar vidējo tarifu palielinājumu: +0,60 % (pavisam kopā – 2 %).

(24) Brīvā un regulētā tirgus līdzāspastāvēšana 2005. gadā un jo īpaši iespēja tiešajiem lietotājiem brīvi pāriet no viena tirgus uz otru, nozīmēja, ka regulētie tarifi darbojās kā cenas atsauce (vai *de facto* augšējā robeža) brīvā tirgus cenām. Tādējādi piegādātājs konkrētajā tirgus segmentā varēja darboties rentabli tikai tad, ja bija pozitīvs tirdzniecības uzcenojums, proti, pastāvot nelielai rezervei starp mazumtirdzniecības cenu – šajā gadījumā regulēto tarifu, uz ko klientam ir tiesības, – un vispārējām izmaksām, kas rodas, apkalpojot klientus.

2005. gada tarifu deficīts

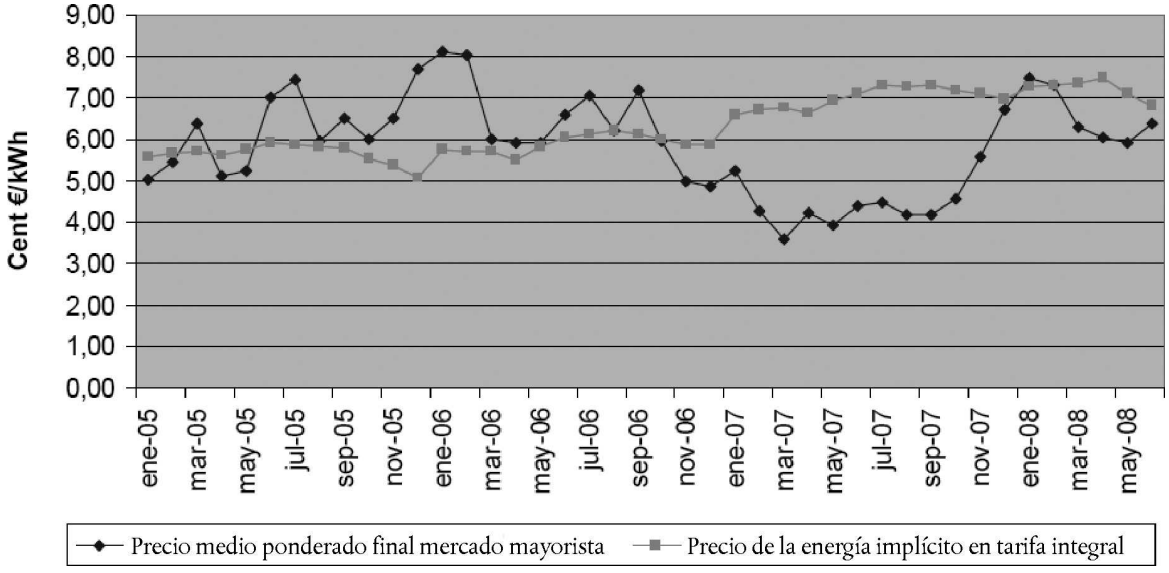
(25) 2005. gadā noteiktais regulēto tarifu un tīkla piekļuves maksu līmenis neradīja pietiekamus ienākumus, lai ļautu sistēmai atgūt visas izmaksas, kas bija dokumentētas *ex post* visam gadam. Gala norēķinu process par 2005. gadu, ko gada beigās veica *CNE*, radīja deficītu 3 811 miljonu EUR apmērā. Tā nebija pirmā reize, kad norēķinu procesa rezultātā radās deficīts, lai gan 2005. gadā deficīts sasniedza nebijušu apmēru. Mazāks deficīts tika reģistrēts jau 2000., 2001. un 2002. gadā.

(26) Valdība cita starpā nepietiekami novērtēja faktiskās elektroenerģijas iepirkuma izmaksas. Vispārīgi tiešo lietotāju elektroenerģijas patēriņš gan regulētajā, gan brīvajā tirgū 2005. gadā kopumā attīstījās, kā prognozēts 2004. gada decembrī, tomēr, ņemot vērā neparedzētus cenu kāpumus gada laikā, vairumtirdzniecības cena 2005. gadā bija 62,4 EUR/MWh salīdzinājumā ar 35,61 EUR/MWh 2004. gadā, kā rezultātā vidējā vairumtirdzniecības cena 2005. gadā bija 59,47 EUR/MWh. Šā palielinājuma iemesli ir neparasti sauss gads, kas samazināja hidroelektroenerģijas ražošanu par 55 %, naftas cenu pieaugums, ietekme, ko radīja CO_2 emisijas kvotu, kuras saņemtas bez maksas saskaņā ar emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu, tirgus cena un enerģijas pieprasījuma kāpums, kas pārsniedz IKP pieaugumu.

(27) Spānijas regulators *CNE* norādīja, ka 2005. gadā apvienotie tarifi caurmērā neatspoguļoja visas piegādes izmaksas un jo īpaši elektroenerģijas iepirkuma izmaksas vairumtirdzniecības tirgū. Proti, kā parādīts turpmākajā attēlā, tikai piecos mēnešos – vispirms no 2005. gada janvāra līdz februārim un tad no 2005. gada aprīļa līdz jūnijam – elektroenerģijas cenas iekļāvās vidējos regulētajos apvienotajos tarifos, kas bija zemāki nekā vidējās cenas elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgū. Savukārt laikā no 2006. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim notika pretējais – šajā 14 mēnešu periodā vidējās vairumtirdzniecības cenas strauji kritās, sasniedzot zemāku līmeni nekā enerģijas cenas, kas ietvertas vidējos regulētajos apvienotajos tarifos, būtiski pārsniedzot starpību, kas bija vērojama 2005. gada septiņos mēnešos, kad vairumtirdzniecības cenas bija augstākas nekā apvienotajos tarifos ietvertās cenas.

1. attēls

Vidējā svērtā vairumtirdzniecības cena un apvienotajā tarifā ietvertā enerģijas cena

Avots: CNE ziņojums *Informe sobre la evolución de la competencia en los mercados de gas y electricidad. Periodo 2005/2007,* 84. lpp.

(28) Vēl viens nozīmīgs faktors, kas veicināja sistēmas vispārējo izmaksu pieaugumu, bija augstais atbalsta līmenis atjaunojamās enerģijas ražošanai. Konkrēti, atjaunojamās enerģijas ražotāji varēja izvēlēties tiešu dalību "tirdzniecības sistēmā". 2005. gadā šī izvēle bija īpaši pievilcīga, un tā tirdzniecības sistēmā piedalījās vairāk atjaunojamās enerģijas ražotāju nekā bija gaidāms, tādējādi radot sistēmā augstākas izmaksas. Turklāt, tiešais atbalsts par enerģijas izmaksām, iegādājoties no īpašās shēmas (atjaunojamie resursi, koģenerācija) elektroenerģiju, kas netika pārdota tirdzniecības sistēmai, kuras tika iekļautas pārskatos kā regulētās izmaksas, 2005. gadā sasniedza 2 701 miljonu EUR, kas ir 5,75 % pieaugums salīdzinājumā ar 2004. gadu. Piemēram, sistēmas transporta un sadales izmaksas 2004. gadā bija 4 142 miljoni EUR, 2005. gadā – 4 410 miljoni EUR un 2006. gadā – 4 567 miljoni EUR.

Deficīta priekšfinansēšanai apstiprinātais mehānisms

(29) Deficīta veidošanās tika pamanīta. Jau 2005. gada martā, kad kļuva skaidrs, ka veidojas tarifu deficīts, Spānijas iestādes Karaļa dekrētlikuma 5/2005 ([10]) 24. pantā noteica, ka līdzekļus, kas nepieciešami, lai finansētu starpību starp elektroenerģijas sistēmas izmaksām un ienākumiem, nodrošinās pieci lielākie Spānijas "pilnvarotie elektroenerģijas uzņēmumi", kas ir tie uzņēmumi, kuriem bija tiesības saņemt kompensāciju par balasta izmaksām ([11]), pamatojoties uz šādiem procentiem:

— *Iberdrola, S.A.* – 35,01 %,

— *Unión Eléctrica Fenosa, S.A.* – 12,84 %,

— *Hidroeléctrica del Cantábrico S.A.* – 6,08 %,

— *Endesa, S.A.* – 44,16 %,

— *Elcogás, S.A.* – 1,91 %.

(30) Negatīvs balasta izmaksu konta atlikums varēja radīt tādas tiesības veikt iekasēšanu, kuras nozīmē uzņēmumu tiesības nākotnē iekasēt ienākumus no elektroenerģijas patērētājiem. Uzņēmumi varētu veikt minēto tiesību vērtspapīrošanu un pārdot tās tirgū. Minētie uzņēmumi, izņemot *Elcogás S.A.*, ir to vertikāli integrēto grupu mātesuzņēmumi, kas parasti darbojas elektroenerģijas ražošanas nozarē un sadales nozarē ar sadales nodaļu starpniecību. Kā noteikts Karaļa dekrētlikuma 5/2005 24. pantā, par motīviem un kritērijiem, izvirzot minētos piecus uzņēmumus 2005. gada tarifu deficīta priekšfinansēšanai – un nevis citus uzņēmumus, kas darbojas Spānija elektroenerģijas tirgū, – kalpo to tiesības saņemt kompensāciju par balasta izmaksām un nevis, piemēram, to darbība sadales nozarē. *Elcogás S.A.* bija un joprojām ir uzņēmums, kas nodarbojas tikai ar elektroenerģijas ražošanu ([12]). Tādā pašā veidā, lai turpmākajos gados nodrošinātu priekšfinansējumu elektroenerģijas sistēmas deficītam, Spānija norīkoja vai nu grupas mātesuzņēmumu (piem., *Endesa S.A.*, *Iberdrola S.A.*), vai tās ražošanas nodaļu (*Endesa Generación S.A.*, *Iberdrola Generación S.A.* Karaļa dekrētlikumā 6/2009), taču nekad sadales nodaļu (proti, *Endesa Distribución Eléctrica, S.L.*, pilnībā piederošu meitasuzņēmumu, kas atbild par elektroenerģijas sadali atbilstīgi 2005. gada regulēto tarifu sistēmai).

(31) Spānijas iestādes 2006. gada jūnijā pieņēma lēmumu par kārtību 2005. gada deficīta atgūšanai no elektroenerģijas patērētājiem, izmantojot regulētos tarifus. Ar Karaļa dekrētu 809/2006 ([13]) Spānijas iestādes noteica, ka 2005. gada deficītu (vai precīzāk – izvēlētajiem pieciem uzņēmumiem piešķirtās iekasēšanas tiesības) atmaksās lietotāji 14,5 gadu laikā, izmantojot īpašu piemaksu, ko piemēros gan apvienotajiem, gan piekļuves tarifiem. Piemaksa, ko aprēķina kā gada summu, kas nepieciešama, lai 14,5 gadu laikā lineāri segtu 2005. gada deficīta neto pašreizējo vērtību, tika noteikta 1,378 % apmērā no apvienotā tarifa un 3,975 % apmērā no piekļuves tarifa 2006. gadam. Piemērojamā procentu likme bija 3 mēnešu *Euribor*.

([10]) Karaļa 2005. gada 11. marta dekrētlikums 5/2005 par steidzamām reformām, lai veicinātu produktivitāti un uzlabotu publisko iepirkumu. *Official State Gazette* 62, 14.3.2005., 8832. lpp.

([11]) Balasta izmaksas ir zaudējumi, ko vēsturiskie elektroenerģijas nodrošinātāji uztur neatgūstamo pirms liberalizācijas veikto ieguldījumu dēļ. Komisija 2001. gada 6. augusta vēstulē SG (2001) D/290869 atļāva piešķirt kompensācijas atbalstu šādu zaudējumu segšanai, pamatojoties uz kritērijiem, kas paredzēti Balasta izmaksu metodikā (Komisijas paziņojumā attiecībā uz metodiku ar balasta izmaksām saistīta valsts atbalsta analizēšanai). Komisija 2001. gada 25. jūlija Lēmumā SG (2001) D/290553 lietā NN 49/99 atļāva Spānijai sniegt kompensāciju par balasta izmaksām līdz 2008. gadam tiem uzņēmumiem, kuriem tika lūgts priekšfinansēt 2005. gada deficītu.

([12]) *Elcogás S.A.* 2005. gada pārskatu skatīt: http://www.elcogas.es/images/stories/3-principales-indicadores/1-datos-economico-financieros/esp2005.pdf.

([13]) Pirmais papildu noteikums Karaļa 2006. gada 30. jūnija dekrētam 809/2006, ar ko no 2006. gada 1. jūlija tiek grozīts elektroenerģijas tarifs; *Official State Gazette* 156, 1.7.2006.

(32) Šo piemaksu uzskatīja par "īpašiem mērķiem paredzētu ieguldījumu" (*cuota con destino específico*). Spānijas iestādes noteica, ka ienākumus no ieguldījuma 2005. gada deficīta finansēšanai uzkrāj noguldījumu kontā, ko pārvalda *CNE*. *CNE* pēc tam pārved līdzekļus tiem, kam pieder iekasēšanas tiesības, t. i., deficīta finansējuma avotiem vai vienībām, kas no tiem pēc tam iegādājās iekasēšanas tiesības, ņemot vērā katra finansēto deficīta daļu.

Tarifu deficīta ietekme uz Spānijas tirgu

(33) 2005. gadā 37,49 % no elektroenerģijas pieprasījuma Spānijā tika iepirkts brīvajā tirgū. Šis apjoms atbilst relatīvi mazam skaitam patērētāju; tikai 8,5 % patērētāju elektroenerģiju iegādājās brīvajā tirgū, bet 91,5 % saglabāja regulētos tarifus (samazinājums salīdzinājumā ar 97 % 2004. gadā). Augstsprieguma elektroenerģijas patērētāji (galvenokārt rūpnieciskie patērētāji) bija galvenā kategorija brīvajā tirgū; 38,9 % no tiem bija izmantojuši savu iespēju, un viņu iegādes veidoja 29 % no kopējā elektroenerģijas patēriņa Spānijas kontinentālajā daļā 2005. gadā. Lielākā daļa mājsaimniecību un mazo zemsprieguma elektroenerģijas patērētāju, kuri varēja izvēlēties brīvo tirgu no 2003. gada ([14]), joprojām izvēlējās regulētos tarifus; tomēr 2005. gadā liela to daļa izvēlējās arī brīvo tirgu. 2005. gada 31. decembrī vairāk nekā 2 miljoni patērētāju bija brīvajā tirgū (salīdzinājumā ar 1,3 miljoniem 2004. gadā).

(34) Tomēr cenu priekšrocība, ko 2005. gadā vidēji sniedza regulētie tarifi, būtu jāvērtē vienlaikus ar patērētāju atgriešanos regulētajā tirgū, kaut gan ar noteiktu laika novirzi. Kā parādīts turpmāk 2. tabulā, to patērētāju skaits, kas saņēma piegādes brīvajā tirgū, palielinājās visa 2005. gada garumā, bet kritās 2006. gadā, samazinot īpatsvaru (8,15 %) līdz līmenim, kas bija sasniegts 2005. gada pirmajā pusē. Brīvajā tirgū tiešajiem lietotājiem piegādātās enerģijas apjoma kritums, kurš bija vērojams 2004. gada decembrī, turpinājās arī 2005. gada pirmajā ceturksnī. Lai gan kritums būtiski mazinājās no 2005. gada jūnija līdz septembrim, tas turpinājās 2005. gada decembrī un visu 2006. gadu.

2. tabula

Piegādes vietu un enerģijas daļa brīvajā tirgū (procentos no kopējā tirgus) 2004.–2006. gadā

Elektroenerģija	2004. gads				2005. gads				2006. gads			
	Marts	Jūn.	Sept.	Dec.	Marts	Jūn.	Sept.	Dec.	Marts	Jūn.	Sept.	Dec.
Daļa (%) no piegādes vietām	1,53	2,82	4,21	5,73	7,42	9,42	10,37	10,66	10,20	9,28	8,86	8,15
Daļa (%) no enerģijas	29,30	33,60	36,19	33,57	33,15	35,34	41,39	37,41	29,38	27,10	25,74	24,87

Avots: CNE ziņojums *Nota Informativa sobre los suministros de electricidad y gas natural en los mercados liberalizados, actualización 31 de diciembre de 2006*.

(35) Lai gan to zaudējumu ietekme, kuri radās piegādātājiem, bija jūtama, sākot no 2005. gada vidus, kad vairumtirdzniecības cenas sāka būtiski pieaugt, piegādes līgumus tūlīt nevarēja pārtraukt. Tā rezultātā piegādātāji brīvajā tirgū, it īpaši tie, kuriem nebija ražošanas jaudas un kuriem elektroenerģija bija jāpērk vairumtirdzniecības tirgū, bija spiesti izteikt piedāvājumu saskaņā ar brīvā tirgus nosacījumiem, kas bija saskanīgi ar regulēto tarifu, neraugoties uz iespēju ciest zaudējumus, vai piemērot augstākas cenas, atspoguļojot faktiskās iepirkuma izmaksas, tādējādi zaudējot tirgus daļu.

LĒMUMS UZSĀKT LESD 108. PANTA 2. PUNKTĀ PAREDZĒTO PROCEDŪRU

(36) Komisija pieņēma lēmumu par oficiālas izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

([14]) Spānija liberalizēja mazumtirdzniecības elektroenerģijas tirgu agrāk nekā bija paredzēts 1996. gada un 2003. gada elektroenerģijas direktīvās, kurās bija noteikts liberalizācijas laika grafiks no 1999. līdz 2004. gadam darījumdarbības tiešajiem lietotājiem (sākot ar lielākajiem) un tas, ka mājsaimniecību segmenta liberalizācija ir obligāta no 2007. gada 1. jūlija.

(37) Lēmumā regulētie tarifi, ko maksā dažādas tiešo lietotāju kategorijas, salīdzināti ar aplēstajām cenām, kuras tām būtu bijis jāmaksā brīvajā tirgū, ja nebūtu šo tarifu, un tika konstatēta iespējama priekšrocība par labu vairumam lietotāju kategoriju. Iespējamais atbalsts par labu tiešajiem lietotājiem ir atsevišķa lēmuma priekšmets lietā SA.21817 "Regulētie elektroenerģijas tarifi – patērētāji".

(38) Attiecībā uz sadales uzņēmumiem lēmumā par procedūras uzsākšanu norādīts, ka, veicinot tiešo lietotāju atgriešanos regulētajā tirgū, sistēma varētu būt sniegusi labumu sadales uzņēmumiem, kuri saņēma garantētu peļņas maržu no savas regulētās darbības. Izrādījās, ka šī priekšrocība selektīvā veidā tika piešķirta sadales uzņēmumiem, jo tie bija vienīgie tirgus dalībnieki, kas drīkstēja pārdot elektroenerģiju par regulētiem tarifiem.

(39) Lēmumā arī konstatēts, ka sistēma ietvēra valsts līdzekļu pārvedumu, jo cenas piemaksa, kas tika izmantota deficīta atmaksai, ir parafiskālā nodeva, no kuras gūtie ienākumi tiek virzīti caur Spānijas regulatoru *CNE* (publiska iestāde), pirms tos saņem galīgie saņēmēji. Lēmumā ietverts secinājums, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru saistībā ar šo lietu, šie līdzekļi būtu jāuzskata par valsts līdzekļiem.

(40) Ņemot vērā, ka abi lielie tiešie lietotāji un sadales uzņēmumi darbojas tirgos, kuri kopumā ir atvērti konkurencei un tirdzniecībai ES, lēmumā par procedūras uzsākšanu Komisija secināja, ka visi 107. panta 1. punktā noteiktie kritēriji ir izpildīti un ka pasākums veido valsts atbalstu tiešajiem lietotājiem un sadales uzņēmumiem.

(41) Pēc konstatējuma, ka neviens no LESD 107. pantā paredzētajiem izņēmumiem, šķiet, nav piemērojams, lēmumā par procedūras uzsākšanu tika novērtēts, vai elektroapgāde par regulētajiem tarifiem varētu tikt uzskatīta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu (turpmāk "*SGEI*") un tāpēc gūt labumu no LESD 106. panta 2. punktā paredzētā izņēmuma. Lēmumā par procedūras uzsākšanu konstatēts, ka elektroenerģijas nozarē dalībvalstu rīcības brīvību sabiedrisko pakalpojumu saistību noteikšanā ierobežo Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvā 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu ([15]) (turpmāk "Elektroenerģijas direktīva") paredzētie noteikumi. Elektroenerģijas direktīvā paredzēts, ka dalībvalstīm jānosaka universāla pakalpojuma saistības (tostarp galvenokārt tiesības saņemt piegādi par saprātīgām cenām) tikai attiecībā uz mājsaimniecību patērētājiem un mazajiem uzņēmumiem ([16]). Lēmumā secināts, ka, ņemot vērā iepriekš minēto direktīvu, elektropiegādes par regulētiem tarifiem vidējiem un lielajiem uzņēmumiem pretstatā mājsaimniecībām un mazajiem uzņēmumiem nevar uzskatīt par *SGEI* šā jēdziena šaurā izpratnē.

(42) Tādējādi Komisija tādējādi izteica nopietnas šaubas par to, vai tā atbalsta elementus, kurš tika sniegts regulēto tarifu veidā uzņēmumiem, kas nav mazie uzņēmumi, un sadales uzņēmumiem, var uzskatīt par saderīgiem ar iekšējo tirgu.

IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

(43) Reaģējot uz Komisijas uzaicinājumu iesniegt piezīmes par lēmumu uzsākt padziļinātu izmeklēšanu, lielie rūpnieciskie patērētāji, sadales uzņēmumi, neatkarīgie piegādātāji un Spānijas autonomo kopienu valdības iesniedza daudz piezīmju. Šajā dokumentā izskatīti tikai tie apsvērumi, kuri attiecas uz sadales uzņēmumu nostāju.

NEATKARĪGO PIEGĀDĀTĀJU PIEZĪMES

(44) Piezīmes tika saņemtas no *Céntrica* un *ACIE*, Neatkarīgo enerģijas piegādātāju asociācijas. Viņu argumenti un secinājumi kopumā ir līdzīgi, un tāpēc tiks izskatīti kopā.

(45) *Céntrica* apsvērumos galvenā uzmanība vērsta uz iespējamo valsts atbalstu, kas piešķirts elektroenerģijas sadales uzņēmumiem. *Céntrica* norāda, ka 2005. gadā vidējā cena par elektroenerģijas iegādi vairumtirdzniecības tirgū gandrīz par 70 % pārsniedza prognozētās vidējās iepirkuma cenas, kas bija ietvertas ar Karaļa dekrētu 2329/2004 valdības noteiktajos apvienotajos tarifos.

([15]) OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.

([16]) 2003. gada Elektroenerģijas direktīvas 3. panta 3. punktā noteikts: "Dalībvalstīm jānodrošina tas, ka visi mājsaimniecību patērētāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi, (t. i., uzņēmumi, kuros strādā mazāk par 50 darbiniekiem un kuru gada apgrozījums vai bilance nepārsniedz 10 miljonus euro), var saņemt universālo pakalpojumu, kas ietver tiesības saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģijas piegādi savā teritorijā par saprātīgām, viegli un skaidri salīdzināmām un pārredzamām cenām. Lai nodrošinātu universālā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalstis var norādīt galējo piegādātāju."

(46) Šīs prognozēto un faktisko cenu neatbilstības rezultātā sistēmas ienākumi nebija pietiekami, lai segtu izmaksas, galvenokārt tāpēc, ka sadales uzņēmumu samaksātā cena par elektroenerģijas iegādi bija augstāka par regulēto cenu, par kuru viņiem tā bija jāpārdod. Tādējādi sadales uzņēmumu kontos tika konstatēts deficīts. Tomēr Spānijas iestāžu pieņemtais mehānisms ienākumu deficīta novēršanai (prasot atbilstīgajiem ražotājiem nodrošināt deficīta priekšfinansējumu pret vēlāku atmaksas prasījumu) nodrošināja sadales uzņēmumu kontu līdzsvarotības saglabāšanos, un to zaudējumus *de facto* kompensēja valsts.

(47) Atšķirīga pieeja tika piemērota piegādātājiem brīvajā tirgū, neraugoties uz faktu, ka arī tie cieta līdzīgus zaudējumus. Saskaņā ar *Céntrica* un *ACIE* sniegto informāciju piegādātājiem brīvajā tirgū tika piemērotas līdzīgas iepirkuma cenas kā sadales uzņēmumiem ([17]). Turklāt tie *de facto* bija spiesti pielāgoties tā apvienotā tarifa līmenim, kuru valdība noteica katrai klientu kategorijai, jo pretējā gadījumā tie nebūtu varējuši piesaistīt jaunus klientus vai saglabāt esošos. Jo īpaši *ACIE* norāda, ka 2005. gada sākumā tās locekļi noslēdza līgumus, pamatojoties uz valdības prognozētajām vairumtirdzniecības cenām, un ka vēlāk tiem bija jāpilda šie līgumi, kaut arī tie izrādījās nerentabli. Tā rezultātā neatkarīgie piegādātāji cieta zaudējumus. Tomēr atšķirībā no sadales uzņēmumiem neatkarīgo piegādātāju zaudējumus valsts nekompensēja. *Céntrica* lēš, ka 2005. gadā tas cieta zaudējumus 10 miljonu EUR apmērā. Saskaņā ar *ACIE* piezīmēm vairāki piegādātāji, tostarp *Saltea Comercial*, *Electranorte*, *CYD Energia* un *RWE*, bija spiesti iziet no tirgus.

(48) Saskaņā ar *ACIE* un *Céntrica* sniegto informāciju sadales uzņēmumu zaudējumu kompensācija izkropļoja konkurenci, radīja diskrimināciju attiecībā uz neatkarīgajiem piegādātājiem un būtu uzskatāma par valsts atbalstu. Neraugoties uz apgalvojumiem, ka zaudējumu kompensācija pati par sevi uzskatāma par priekšrocību, *Céntrica* apgalvoja, ka vēsturiskie tirgus dalībnieki (vertikāli integrētie uzņēmumi) varētu saglabāt savu tirgus daļu un izvairīties no zaudējumiem, mudinot klientus pāriet no viņu zaudējumus nesošajām piegādes nodaļām uz viņu sadales nodaļām, kuras vajadzības gadījumā saņemtu kompensācijas.

(49) Saskaņā ar *ACIE* un *Céntrica* sniegto informāciju vēsturisko uzņēmumu priekšrocība ir "īpaša", t. i., selektīva, jo finansēšanas un kompensācijas mehānisms sniedza īpašu labumu sadales uzņēmumiem, nodrošinot tiem finansiālu un konkurences priekšrocību salīdzinājumā ar piegādātājiem brīvajā tirgū. *Céntrica* apgalvoja, ka atšķirība starp sadales uzņēmumiem un piegādātājiem brīvajā tirgū ir tikai formāla, jo abas kategorijas konkurē vienā un tajā pašā tirgū (elektroenerģijas mazumtirdzniecība), tās abas ietekmē apvienotie tarifi (vai nu tāpēc, ka tos paredz tiesību akti, vai tāpēc, ka tie *de facto* kalpoja tirgus cenu augšējās robežas noteikšanai) un tās abas iepērk elektroenerģiju par vienu un to pašu cenu un cieš vienādus zaudējumus.

(50) *Céntrica* uzskata, ka preferenciāla režīma piemērošanai sadales uzņēmumiem nav nekāda ar elektroenerģijas sistēmas loģiku un struktūru saistīta pamatojuma un ka kompensāciju nevar uzskatīt par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu. *Céntrica* apgalvo, ka sistēma neatbilda Elektroenerģijas direktīvai ne tikai deficīta pasākumu diskriminējošās būtības dēļ, bet arī tāpēc, ka netika nodrošinātas patērētāju tiesības uz pārredzamām cenām un tarifiem ([18]). Tā kā daļa no elektroenerģijas cenas, kas bija jāmaksā 2005. gadā, tika atlikta uz nākamajiem gadiem, patērētājiem nebija skaidrības par iekasētajām galīgajām cenām.

(51) *Céntrica* uzskata, ka deficīta pasākumu radītā selektīvā priekšrocība sniedza labumu ne tikai sadales uzņēmumiem, bet arī tiem vertikāli integrētajiem uzņēmumiem, pie kuriem tie piederēja. Kā norādīja *Céntrica*, vertikāli integrēta grupa valsts atbalsta noteikumu piemērošanas nolūkā būtu jāuzskata par vienu uzņēmumu. *Céntrica* apgalvo, ka, pateicoties Spānijas sistēmai, ražošanas uzņēmumi varēja paaugstināt cenas vairumtirdzniecības tirgū un turpināja gūt peļņu. Šādos apstākļos grupas bija tieši ieinteresētas saglabāt savu tirgus daļu, ar kuru rēķinājās to sadales nodaļas. Tāpēc vertikāli integrētās grupas arī būtu uzskatāmas par valsts atbalsta saņēmējām.

SADALES UZŅĒMUMU PIEZĪMES

(52) Piezīmes iesniedza *UNESA* (asociācija, kas pārstāv sadales uzņēmumus), *Iberdrola Distribución*, *Union Fenosa Distribución*, *Enel Viesgo Distribución* un *Endesa Distribución*. To apsvērumi lielā mērā sakrīt un tāpēc tiks izskatīti kopā.

(53) Sadales uzņēmumi (ko pārstāv *UNESA*) nodala tīrās sadales/komerciālās vadības darbības, ko tie uzskata par *SGEI*, no piegādes par regulētajiem tarifiem, ko tie neuzskata par valsts atbalstu, jo tās nesniedz finansiālu priekšrocību.

([17]) Piegādātāji turklāt iegādājās jaudu vairumtirdzniecība tirgū ("tirdzniecības sistēmā") un, lai gan teorētiski viņi būtu varējuši noslēgt divpusējus līgumus ar ražotājiem, praksē ražotājiem (galvenokārt vertikāli integrētām grupām) nebija nekāda stimula to darīt.

([18]) Skatīt Direktīvas 2003/54/EK I pielikuma b) un c) punktu.

(54) Sadales uzņēmumi atgādina, ka piegādātāji un sadales uzņēmumi veica savas darbības atšķirīgos tiesiskajos apstākļos: sadales uzņēmumiem bija jāiegādājas elektroenerģija piegādei par regulētajiem tarifiem īpašos veidos (vai nu no tirdzniecības sistēmas, vai no "īpašās shēmas" ražotājiem), savukārt piegādātāji varēja brīvi vienoties par savām cenām. Sadales uzņēmumi nevarēja atteikt piegādi regulētajiem klientiem un nevarēja piesaistīt citus klientus, kā tikai tos, kas uzvēlējās regulētos tarifus. Tāpat sadales uzņēmumi nevarēja piedāvāt papildu pakalpojumus, savukārt piegādātāji varēja brīvi noteikt savus piegādes nosacījumus.

(55) Turpmākajā tabulā apkopotas brīvajā tirgū esošo piegādātāju un sadales uzņēmumu atšķirīgās iezīmes attiecībā uz elektroenerģijas mazumtirdzniecību ([19]):

	Piegādes saistības	Potenciālais tirgus	Enerģijas iegāde
Piegādātāji	Nē	Visi Spānijas lietotāji	Jebkāds mehānisms
Sadales uzņēmumi	Jā	Tikai to tīkliem piesaistītie lietotāji	Izmantojot tirdzniecības sistēmu vai no īpašās shēmas ražotājiem
	Vairumtirdzniecības iepirkuma cena	Pārdošanas cena	Peļņas marža
Piegādātāji	Bez maksas	Bez maksas	Pārdošanas marža
Sadales uzņēmumi	Tirdzniecības sistēmas cena vai regulētās "īpašās shēmas" cena	Regulētie tarifi	Bez peļņas maržas

(56) Tādējādi sadales uzņēmumi secina, ka, ņemot vērā atšķirīgos tiesiskos un faktiskos apstākļus, piegādātāji brīvajā tirgū konkurēja nevis ar sadales uzņēmumiem, bet gan drīzāk ar regulētajiem tarifiem, kas kalpoja par atsauces cenu tirgū.

(57) Sadales uzņēmumi norāda, ka tie neguva nekādu peļņu vai priekšrocības, piegādājot elektroenerģiju par regulētajiem tarifiem. Sadales uzņēmumu samaksa par tīrās sadales un komerciālās vadības darbībām ietvēra peļņas maržu ieguldītā kapitāla kompensēšanai, savukārt par piegādi par regulētajiem tarifiem sadales uzņēmumi saņēma tikai kompensāciju par savām izmaksām bez peļņas maržas. Proti, sadales uzņēmumam "atzītās" izmaksas tika noteiktas, pamatojoties uz vidējo svērto cenu, kas tika samaksāta par elektroenerģiju atsauces periodā. Zināmos apstākļos šīs atzītās izmaksas varēja būt zemākas par sadales uzņēmumu faktiski segtajām izmaksām. Ja regulētās pārdošanas darbība radīja pārpalikumu, šie līdzekļi nepalika pie sadales uzņēmumiem, bet gan norēķinu procesa laikā tika piešķirti citu sistēmas vispārējo izmaksu finansēšanai. Valsts atzītā summa bija vienāda ar elektroenerģijas iepirkumu vidējās svērtās cenas starpību, kas sareizināta ar katra sadales uzņēmuma transportētās enerģijas daudzumu, pēc standarta zaudējumu koriģēšanas.

(58) Sadales uzņēmumi turklāt apgalvo, ka tie neguva nekādu tiešu vai netiešu finansiālu labumu no brīvā tirgus klientiem, kas atgriezās pie regulētajiem tarifiem, jo to samaksa par tīro sadali un komerciālo vadību bija pilnīgi neatkarīga no to klientu skaita, kas izmantoja regulētos tarifus, vai no tā elektroenerģijas daudzuma, kas tika pārdots par regulēto tarifu.

— Pirmkārt, kā paskaidrots iepriekš, attiecībā uz piegādi par regulēto tarifu uzņēmumiem kompensēja tikai izmaksas.

— Otrkārt, arī samaksa par tīro sadali bija pilnīgi neatkarīga no to klientu skaita, kas izmantoja regulētos tarifus, jo tās pamatā bija "transportētās enerģijas" apjoms, kurš ietvēra visu elektroenerģiju, ko tīklā bija transportējuši sadales uzņēmumi, neraugoties uz to, vai enerģija tika pārdota par regulētajiem tarifiem vai pēc brīvā tirgus likmēm.

([19]) *Avots: Iberdrola* 2007. gada 26. aprīļa apsvērumi.

— Treškārt, arī samaksa par komerciālās vadības darbībām bija pilnīgi neatkarīga no to klientu skaita, kuriem tika piegādāta enerģija par regulētajiem tarifiem, jo atbilstīgi tiesību aktiem maksājumu pamatā bija noslēgto līgumu skaits (gan attiecībā uz piekļuves tarifiem, gan uz regulētajiem tarifiem) un tāpēc tie nebija saistīti ar to klientu skaitu, kas izmantoja regulētos tarifus. Jebkurā gadījumā sadales uzņēmumiem bija pienākums izpildīt klientu prasības, piemēram, par pieslēguma veida maiņu, par līgumiem, par faktūrrēķinu izrakstīšanu par piekļuves tarifiem, par mērījumu nolasīšanu u. c., neraugoties uz piegādes veidu.

(59) Tādējādi sadales uzņēmumi secina, ka "kompensācija", ko tie saņēma attiecībā uz piegādi par regulētajiem tarifiem, drīzāk būtu uzskatāma par to summu atlīdzināšanu, kas tiem bija jāsamaksā avansā atbilstīgi tiesību aktiem, vai kā kompensācija par zaudējumiem un kaitējumu.

(60) *Iberdrola* jo īpaši apgalvo, ka būtu juridiski un ekonomiski nepareizi attiecināt deficītu uz sadales uzņēmumiem. Izmaksas, kas radušās saistībā ar elektroenerģijas iegādi regulētā tirgus vajadzībām, būtu jāattiecina uz elektroenerģijas sistēmu un nevis uz sadales uzņēmumiem, kas tikai izpildīja tiesību normas. Ienākumi no pārdošanas par regulētajām cenām nekad nekļuva par sadales uzņēmumu īpašumu, bet gan piederēja elektroenerģijas sistēmai kopumā, un tādēļ sistēma būtu uzskatāma par "pārdevēju", kas pārdeva elektroenerģiju par regulētām cenām. *Iberdrola* norāda, ka tik lielā mērā regulētā sistēmā kā Spānijas sistēma būtu nepamatoti attiecināt uz sadales uzņēmumiem finanšu traucējumus, ko radījusi reglamentētā struktūra vai enerģijas turpmāko izmaksu kļūdainās prognozes.

(61) Turklāt *Iberdrola* norāda, ka sadales uzņēmumi nepaturēja ienākumus no piemaksas, kas kā "īpašiem mērķiem paredzēts ieguldījums" tika nekavējoties pārskaitīts uz *CNE* atvērto depozītu kontu un pārsūtīts ražotājiem, kuri nodrošināja deficīta priekšfinansējumu.

ASTŪRIJAS REĢIONĀLĀS VALDĪBAS PIEZĪMES

(62) Astūrijas reģionālās valdības piezīmes ir līdzīgas turpmāk izklāstītajām Spānijas valdības piezīmēm, par kurām ir sniegta atsauce.

SPĀNIJAS PIEZĪMES

(63) Spānija apgalvo, ka regulēto tarifu sistēma 2005. gadā neietvēra valsts atbalstu ne attiecībā uz tiešajiem lietotājiem, ne uz sadales uzņēmumiem. Proti, attiecībā uz sadales uzņēmumiem Spānija uzskata, ka to saņemtā kompensācija atbilst Tiesas judikatūrai *Altmark* lietā un tādēļ nav uzskatāma par valsts atbalstu.

ATBALSTA ESĪBA

CĒLOŅSAKARĪBAS NEESĪBA STARP VALSTS RĪCĪBU UN DEFICĪTU UN DEFICĪTA NEATTIECINĀMĪBA UZ VALSTI

(64) Spānija apgalvo, ka deficīts nav attiecināms uz valsti, jo to izraisīja neparedzami ārējie apstākļi, nevis valsts apzināts nodoms subsidēt konkrētas darbības.

(65) Spānija norāda, ka 2005. gadā piegāde par valsts noteiktiem regulētiem tarifiem nebija aizliegta ES tiesību aktos. Tāpēc valsts regulējoša intervence bija juridiski likumīga, jo tā bija valsts suverenitātes izpausme. Viena no šīm suverenitātes priekšrocībām ir tarifu noteikšana tā, lai gaidāmās izmaksas atbilstu gaidāmajam pieprasījumam.

(66) Sadales uzņēmumi iekasēja līdzekļus, izmantojot apvienotos un piekļuves tarifus, un pēc tam daļu no šiem ienākumiem pārskaitīja īpašos kontos (atbilstīgi dekrētā par gada tarifiem noteiktajām procentuālajām likmēm). Pēc tam tie atskaitīja elektroenerģijas iepirkumus no tirdzniecības sistēmas un no "īpašās shēmas" ražotājiem. Ja ienākumi no apvienotajiem un piekļuves tarifiem nesedza regulēto darbību izmaksas, izveidojās tarifa deficīts.

(67) Spānija uzskata, ka 2005. gada deficītu izraisīja neatbilstība starp valdības prognozēm attiecībā uz elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenām un faktiskajām cenām tirdzniecības sistēmā. Īpaši augsto cenu pastāvēšanai 2005. gadā bija neparedzami cēloņi, kas radīja *force majeure* (skatīt 26. apsvērumu).

(68) Tā kā notikums, kas radīja iespējamo atbalstu, bija vairumtirdzniecības cenu pieaugums, kas bija lielāks nekā prognozēts, iespējamo priekšrocību nevar attiecināt ne uz vienu tiesību aktu. Pat pieņemot, ka šī priekšrocība pastāvēja, to būtu izraisījuši apstākļi, kas nebija saistīti ar valsts nodomu. Saskaņā ar Spānijas apsvērumiem *force majeure* esība pārtrauc cēloņsakarību starp administratīvo lēmumu, ar kuru noteikts tarifu līmenis, un konkurences priekšrocību, kas rada valsts atbalstu. Pat pieņemot, ka cēloņsakarības objektīvais nosacījums bija spēkā, subjektīvais nosacījums attiecībā uz valsts nodomu (attiecināmību) nebūtu bijis spēkā.

VALSTS LĪDZEKĻU NEESĪBA

(69) Spānija uzskata, ka tarifi neietvēra valsts līdzekļus. Pirmkārt, saistībā ar šo Spānija apgalvo, ka piemaksa nav maksa Tiesas ar parafiskālajām nodevām saistītās judikatūras izpratnē, jo to neiekasē valsts un tā neatbilst fiskālajai nodevai. Saskaņā ar Spānijas apsvērumiem piemaksa ir neatņemama tarifa daļa un pēc būtības ir kā tarifs. Tādējādi tarifs ir privāta cena.

(70) Otrkārt, līdzekļus neiekasē valsts un tos neiemaksā valsts noteiktā fondā. Tarifus iekasē sadales uzņēmumi, nevis valsts, un tāpēc tie ir privātas cenas, kas nodrošina taisnīgu atlīdzību dalībniekiem (kā noteikts *LSE*). Tie nebija ne nodokļi, ne valsts cenas. Valsts neko neatlīdzināja, jo sistēma nodrošināja atlīdzību, izmantojot tirgus spēkus attiecībā uz neregulētajām darbībām un valsts noteiktos piekļuves tarifus attiecībā uz regulētajām darbībām. Tā kā šādā sistēmā nav sloga valstij, valsts līdzekļi saskaņā ar *Sloman Neptun* judikatūru ([20]) nav iesaistīti. Turklāt šie līdzekļi nekad nenonāca valsts seifos, tie netika minēti tiesību aktos par budžetu, tos nepārbaudīja Revīzijas palāta, un tos nevarēja atgūt no parādniekiem, izmantojot administratīvās piedziņas procedūras. Elektroenerģijas sistēmas parādu prasībām nepiemēroja procentu likmi, ko piemēro valsts parādu prasībām.

(71) Spānija uzstāj, ka šos līdzekļus apstrādā Spānijas regulators *CNE*, kurš darbojas tikai kā grāmatvedības starpnieks. Spānijas iestādes norāda, ka savā 2001. gada lēmumā par Spānijas balasta izmaksām (SA NN 49/99) Komisija jau bija konstatējusi, ka "līdzekļu tranzītam caur *CNE* faktiski ir grāmatvedības būtība. *CNE* vārdā kontā pārskaitītie līdzekļi nekad nekļuva par šīs struktūras īpašumu un nekavējoties tika samaksāti saņēmējiem atbilstoši iepriekš noteiktai summai, kuru *CNE* nekādā veidā nevar mainīt. "Pamatojoties uz šo konstatējumu, Komisija secināja, ka" tā nevarēja noteikt, vai ienākumi no nodevas, kura noteikta balasta izmaksu shēmas satvarā, veido valsts līdzekļus."

(72) Treškārt, Spānija apstrīd Komisijas secinājumu, ka sadales uzņēmumu regulētā pārdošana tika finansēta ar "īpašu nodokli", kas jāmaksā visiem Spānijas elektroenerģijas tiešajiem lietotājiem. Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju sadales uzņēmumi "nesaņēma valsts finansējumu", bet gan pamatotu un objektīvu atlīdzību par tāda likumā paredzēta uzdevuma izpildi, kas tiem bija obligāti jāizpilda.

(73) Turklāt, pārdodot elektroenerģiju par regulētiem tarifiem un iegādājoties to no ražotājiem "tirdzniecības sistēmā", sadales uzņēmumi radīja deficītu (kas tika segts ar Karaļa dekrētlikumā 5/2005 paredzētā priekšfinansēšanas mehānisma palīdzību), taču ienākumus no tarifam pievienotās piemaksas būtu saņēmuši ražotāji, nevis sadales uzņēmumi.

PRIEKŠROCĪBU NEESĪBA

(74) Spānija nepiekrīt Komisijas sākotnējam secinājumam, ka sadales uzņēmumi guva ekonomisku priekšrocību, pateicoties regulētajiem tarifiem.

(75) Attiecībā uz sadales uzņēmumiem Spānija apstrīd Komisijas secinājumu, ka tarifu sistēma garantēja sadales uzņēmumiem minimālo peļņas maržu. Spānija norāda, ka sadales uzņēmumu veikto piegādi par regulētiem tarifiem pamatoja nepieciešamība nodrošināt vispārējas nozīmes pakalpojumu un ka atlīdzība par regulētām darbībām bija paredzēta, lai segtu vienīgi izmaksas par pienākumu veikšanu saistībā ar šādām darbībām.

([20]) Tiesas 1993. gada 17. marta spriedums apvienotajās lietās C-72/91 un C-73/91, 21. punkts: "Aplūkojamā sistēma necenšas, izmantojot savu mērķi un vispārējo struktūru, radīt priekšrocību, kas veidotu papildu slogu valstij."

NAV IETEKMES UZ KONKURENCI UN TIRDZNIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

(76) Saskaņā ar Spānijas iestāžu sniegto informāciju piegādei par regulētiem tarifiem piemērojamie reglamentējošie noteikumi neierobežoja elektroenerģijas piegādātāju brīvību veikt uzņēmējdarbību, un Spānijas piegādātājiem netika piemērots preferenciāls režīms salīdzinājumā ar piegādātājiem no citām dalībvalstīm.

(77) Ibērijas pussalai 2005. gadā bija tik zema starpsavienojumu jauda, ka tur faktiski neeksistēja elektroenerģijas iekšējais tirgus. Spānijas iestādes uzskata, ka, ņemot vērā šos izolācijas apstākļus, būtu nesamērīgi secināt – kā to dara Komisija –, ka tarifs ietekmēja konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(78) Spānijas iestādes apgalvo, ka elektroenerģija netika eksportēta ārpus Spānijas un ka sadales uzņēmumi, kas darbojās Spānijā, nevarēja pārdot Spānijas enerģiju ārpus valsts teritorijas. No otras puses, ikviens atbilstīgs uzņēmums varēja piedalīties sadales darījumdarbībā vienlīdzīgos apstākļos ar Spānijas uzņēmumiem un ar tādiem pašiem tiesiskajiem un ekonomiskajiem nosacījumiem.

(79) Spānija uzskata, ka piegādātāji turpretim veica brīvu, neregulētu darbību. Viņi saskārās ar attiecīgiem riskiem un guva attiecīgas priekšrocības. Minēto risku uzņemšanās nozīmēja pieņemt, ka noteiktos neparedzamos apstākļos to mazumtirdzniecības darbība varētu nebūt rentabla. Tomēr rentabilitāte tiktu atjaunota, tiklīdz to nodrošinātu tarifi vai beigtos ārkārtas apstākļi.

ANALĪZE, PAMATOJOTIES UZ JUDIKATŪRU *ALTMARK* LIETĀ

(80) Spānija uzskata, ka 2005. gadā regulēto tarifu esība nebija pretrunā ES tiesību aktiem, jo termiņš tirgus atvēršanai visiem patērētājiem, tostarp mājsaimniecībām, bija 2007. gada 1. jūlijs.

(81) Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju sadales uzņēmumiem saistībā ar elektroenerģijas piegādi par regulētiem tarifiem radušos uzdevumu segšana atbilst četriem kritērijiem *Altmark* lietā, tāpēc šī intervence neietilpst valsts atbalsta piemērošanas jomā.

(82) Pirmkārt, elektroapgāde ir vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums, un valstij ir jāiejaucas, lai novērstu dominējošu stāvokli, ko rada vienota tīkla esība (dabiskais monopols). Tāpēc uzņēmumi, kas veic regulētas darbības, pilda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

(83) Otrkārt, parametri tarifu noteikšanai tika paredzēti objektīvā un pārredzamā veidā. Atlīdzība par regulētām darbībām bija objektīva un pārredzama. Arī citi ES uzņēmumi varēja ienākt sadales tirgū.

(84) Treškārt, maksājumi par regulētām darbībām sedza tikai izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas saistību izpildi. Sadales uzņēmumi varēja saņemt atlīdzību tikai par tām izmaksām, kas bija radušās saistībā ar regulētām darbībām.

(85) Ceturtkārt, tarifu noteikšanas sarežģītais regulējošais satvars un norēķinu procedūra parāda, ka tarifu sistēma bija balstīta uz sistēmas izmaksu un ienākumu rūpīgu analīzi un elektroenerģijas pieprasījuma analīzi.

(86) Tādējādi Spānija secina, ka tarifu sistēma nav uzskatāma par valsts atbalstu, jo tā atbilst judikatūrai *Altmark* lietā.

PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

(87) Šā lēmuma darbības joma ietver tikai sadales uzņēmumu veikto elektropiegādi lieliem un vidējiem uzņēmumiem par regulētiem tarifiem un neietver citas darbības, ko veic sadales uzņēmumi un kas attiecas uz tīro sadali. Pēdējās minētās darbības ir pilnīgi neatkarīgas, gan juridiski, gan finansiāli, no pārdošanas par regulētiem tarifiem, un jebkurā gadījumā uz tām neattiecas lēmums par procedūras uzsākšanu, kurā paustas bažas tikai par to, vai ar iekšējo tirgu ir saderīga iespējamā priekšrocība, kas piešķirta sadales uzņēmumiem sakarā ar regulēto tarifu zemo līmeni un veiktajiem pasākumiem 2005. gada deficīta kompensēšanai un atlīdzināšanai.

VALSTS ATBALSTA ESĪBA SASKAŅĀ AR LESD 107. PANTA 1. PUNKTU

(88) Pasākums veido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ja ir atbilstība šādiem visiem nosacījumiem: a) ar pasākumu rada ekonomisko priekšrocību labuma guvējam; b) pasākumu piešķir valsts vai to piešķir, izmantojot valsts līdzekļus; c) pasākums ir selektīvs; d) pasākums iespaido tirdzniecību Kopienā, un tas var radīt konkurences izkropļojumus ES. Tā kā jābūt atbilstībai visiem šiem nosacījumiem, Komisijas novērtējums būs tikai par labuma guvējiem radīto ekonomiskās priekšrocības esību.

Ekonomiskās priekšrocības esība

(89) Uzņēmumiem tiek dota priekšroka LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ja tie iegūst ekonomisko priekšrocību, ko tie citādi tirgus apstākļos nebūtu varējuši iegūt. Šajā ziņā Eiropas Tiesa jau ir konstatējusi, ka īpašos gadījumos maksa par pakalpojumu sniegšanu, izpildot dalībvalstu uzliktās saistības, kas nepārsniedz ikgadējās nesegtās izmaksas un ir paredzēta, lai novērstu attiecīgajiem uzņēmumiem zaudējumus, ir uzskatāma nevis par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, bet drīzāk par kompensāciju, kas sniegta par attiecīgo uzņēmumu veiktajiem pakalpojumiem ([21]).

(90) Konkrēti elektroenerģijas nozarē Komisija savā ekstensīvajā lēmumu pieņemšanas praksē, piemērojot LESD 107. panta 1. punktu un 3. punkta c) apakšpunktu, par sadales uzņēmumiem uzliktajām saistībām iegādāties elektroenerģiju no konkrētiem enerģijas avotiem par cenu, kas pārsniedz tirgus cenu, Komisija nav arī uzskatījusi, ka kompensācija, kas sedz iegādes izmaksu un tirgus cenu starpību, ir uzskatāma par ekonomisku priekšrocību par labu sadales uzņēmumiem. Minētajos gadījumos attiecīgie tirgus dalībnieki darbojās atbilstīgi reglamentējošām saistībām tikai kā elektroenerģijas sistēmas starpnieki un saņēma kompensāciju par savām izmaksām, kas netika uzskatīta par ekonomisku priekšrocību, lai gan, iespējams, ka tiesību aktos būtu bijis iespējams noteikt tikai pirkuma saistības bez izmaksu kompensācijas.

(91) Konkrētāk, jautājumā par elektropiegādi par regulētiem tarifiem tas pats attiecas uz kompensāciju, kas paredzēta, lai segtu starpību starp ienākumiem un izmaksām par elektroenerģijas iegādi vairumtirdzniecības tirgū par atbilstīgo patērētāju pieprasītajiem regulētiem tarifiem ([22]). No tā izriet, ka kompensācijas par sadales uzņēmumu elektroenerģijas iegādes izmaksām elektroenerģijas nozarē obligāti nenozīmē ekonomisku priekšrocību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Iespējamā kompensācija Spānijas sadales uzņēmumiem par izmaksām, kas tiem radušās, veicot piegādi par regulētiem tarifiem, ir jāpārbauda, ņemot vērā minētos precedentus.

(92) Komisija savā lēmumā par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu sākotnēji secināja par ekonomiskās priekšrocības pastāvēšanu attiecīgajos tirgus apstākļos par labu Spānijas sadales uzņēmumiem, pamatojoties uz diviem argumentiem. Pirmkārt, sadales uzņēmumi, iespējams, saņēma garantētu peļņas maržu, veicot piegādi par regulētu tarifu. Otrkārt, mudinot lietotājus pāriet uz sadales uzņēmumu apkalpoto regulēto tirgu, pateicoties tarifiem, iespējams, palielinājās sadales uzņēmumu ienākumi. Abus minētos argumentus var ietilpināt vienā pieņēmumā, proti, ka sadales uzņēmumu peļņa palielinājās proporcionāli to veiktajai elektropiegādei par regulētiem tarifiem 2005. gadā.

(93) Spānijas elektroenerģijas sistēmas pieejamais raksturojums un lietas izskatīšanas gaitā sniegtā informācija, kas minēta 16., 19., 20., 57. un 58. apsvērumā, neapstiprina šo pieņēmumu. Lai gan sadales uzņēmumu 2005. gadā saņemtā atlīdzība par tīro sadali ietvēra peļņas maržu, par piegādes veikšanu par regulētu tarifu tie saņēma tikai atlīdzību ("atzīšanu") par izmaksām, kas neietvēra peļņas maržu. Tāpat sadales uzņēmumu atlīdzība tikai par tīro sadali nebija atkarīga no regulēto tarifu klientu skaita un no elektroenerģijas apjoma, kas tika pārdots par regulēto tarifu, tādējādi to ienākumi nebūtu palielinājušies, ja tie būtu apkalpojuši lielu skaitu tādu klientu, kas izmanto regulētos tarifus.

(94) No tā izriet, ka lietas izskatīšanas laikā apkopotā informācija nepamato apgalvojumu, ka elektroenerģijas pārdošana par regulētiem tarifiem palielināja Spānijas sadales uzņēmumu peļņu 2005. gadā tāpēc, ka tiem tika piemērota garantētā peļņas marža.

(95) Jautājumā par to, vai piegādes izmaksu atzīšana un to kompensācija sniedza sadales uzņēmumiem ekonomisku priekšrocību, ko tie attiecīgajos tirgus apstākļos citādi nebūtu saņēmuši, jāuzsver, ka izmaksu atzīšana, paredzot iekasēšanas tiesības pieciem uzņēmumiem, kuri tika izraudzīti ar Karaļa dekrētlikuma 5/2005 24. pantu, proti,

([21]) Tiesas spriedums lietā C-240/83 *Procureur de la République* pret *Association de défense des brûleurs d'huiles usagées (ADBHU)* (1985. gads), *Recueil*, 531. lpp., jo īpaši 543.–544. lpp. un 18. punkts.

([22]) Komisijas 2012. gada 12. jūnija lēmums par valsts atbalstu SA.21918 (C 17/07) (ex NN 17/07), ko īstenojusi Francija – Regulētie elektroenerģijas tarifi Francijā (OV C 398, 22.12.2012., 10. lpp.), jo īpaši 30.–37. punkts un 134.–137. punkts.

Iberdrola S.A., *Unión Eléctrica Fenosa, S.A.*, *Hidroeléctrica del Cantábrico S.A.*, *Endesa S.A.* un *Elcogás, S.A.*, nebija atlīdzība par to sadales darbību. Kā jau tika paskaidrots 29. un 30. apsvērumā, lai arī *Elcogás S.A.*, kam nepiederēja meitasuzņēmumi, 2005. gadā (vai turpmākajos gados) nedarbojās sadales nozarē, attiecīgie uzņēmumi tika izraudzīti, pamatojoties uz to tiesībām saņemt balasta izmaksas, iespējams, ņemot vērā to darbību elektroenerģijas ražošanas jomā, bet ne to darbību, veicot sadali par regulētajiem tarifiem.

(96) Otrkārt, pat pieņemot, ka iekasēšanas tiesības, kas atspoguļo iepriekš minēto piecu uzņēmumu saistības nodrošināt priekšfinansējumu 2005. gada deficītam elektroenerģijas sistēmā, varētu interpretēt kā kompensāciju par to četru uzņēmumu sadales izmaksām, kuri darbojās sadales nozarē, izmantojot regulētos tarifus, būtu jāņem vērā faktiskie apstākļi, kādos sadales uzņēmumiem bija pienākums veikt šo pilnībā regulēto darbību. Kā jau izklāstīts 54.–55. apsvērumā, sadales uzņēmumiem nebija iespēju gūt peļņu vai zaudējumus, tie nevarēja izvēlēties elektroenerģijas iepirkuma veidu, nevarēja izvēlēties savus klientus, nevarēja noteikt pārdošanas cenu vai piedāvāt papildu pakalpojumus, gūstot peļņas maržu. Sadales uzņēmumi paši, kā arī vertikāli integrētās grupas, pie kurām tie piederēja, nebija ekonomiski ieinteresēti tiešā vai netiešā veidā uzsākt elektropiegādi par regulētiem tarifiem. Vertikāli integrēta grupa drīzāk būtu ieinteresēta apkalpot tiešos lietotājus atbilstīgi brīvā tirgus nosacījumiem, jo tās sadales nodaļa būtu guvusi peļņu no šādas pārdošanas, kas nenotiktu gadījumā, ja grupas sadales uzņēmums piegādātu lietotājiem elektroenerģiju par regulētiem tarifiem.

(97) No tā izriet, ka, salīdzinot piegādes nosacījumus brīvā tirgus apstākļos, netiek ņemta vērā atšķirīgā juridiskā un faktiskā situācija, kādā atrodas piegādātāji brīvajā tirgū un sadales uzņēmumi, kas veic sadali par regulētiem tarifiem. Lai gan principā valsts var noteikt pirkšanas un pārdošanas cenas un citus elektroenerģijas sistēmas sadales uzņēmumiem piemērojamus tirdzniecības nosacījumus, tas nenozīmē, ka šo uzņēmumu izmaksu kompensācija sniedz tiem ekonomisku priekšrocību, ko tie citādi attiecīgajos tirgus apstākļos nebūtu guvuši. Patiešām, tarifu regulēšanas režīmā, kas pamatots ar saistībām veikt piegādi, nav iespējams brīvi lemt par tādiem piegādes pamatprincipiem kā cenas un izlaide. Ne tikai hipotētiskos tirgus apstākļos, proti, nepastāvot reglamentējošiem ierobežojumiem attiecībā uz minētajiem pamatparametriem, sadales uzņēmumiem būtu iespējams iekasēt no tiešajiem lietotājiem daudz augstāku tarifu, kas segtu izmaksas. Turklāt un vēl jo svarīgāk – 2005. gadā Spānijas elektroenerģijas sistēmā, tāpat kā jebkurā elektroenerģijas sistēmā, sadales uzņēmums vai augstsprieguma tīkla operators energoietilpīgiem lietotājiem ir vienkārši starpnieks, kurš fiziski nodrošina lietotājam pieslēgumu pie tīkla, kas ir nepieciešams nosacījums elektropiegādei. Ņemot vērā to, ka Spānijā 2005. gadā nepastāvēja hipotētisks alternatīvs sadales tīkls, tika izraudzīti attiecīgie sadales uzņēmumi, kas veica piegādi gan brīvajā, gan regulētajā tirgū. Sadales uzņēmumiem ir būtiska nozīme, jo tie nodrošina elektropiegādi neatkarīgi no īpašiem normatīvajiem noteikumiem vai politikas un neatkarīgi no tā, vai piegādi regulējošo konkurences nosacījumu pamatā ir tirgus mehānismi vai regulējums.

(98) Regulēto tarifu sistēmā, kāda pastāvēja Spānijā 2005. gadā, parastā darījumdarbības gaitā līdzekļu trūkums sistēmas vispārējos kontos vienā gadā parasti tiktu kompensēts nākamajā gadā, piemērojot tiešajiem lietotājiem augstākus tarifus un/vai piekļuves maksu, savukārt izmaksu samazinājums varētu veicināt līdzekļu pārpalikumu, kas ļautu vēlāk piemērot zemākus tarifus vai maksu. Tomēr gadījumā, ja izmaksu segšanai netiek iezīmētas konkrētas ienākumu kategorijas, ienākumu un/vai izmaksu palielināšanās (samazināšanās) rezultātā sadales uzņēmumiem var rasties deficīts vai pārpalikums. Piemēram, kā paskaidrots 27. apsvēruma 1. attēlā, lai gan regulētajos tarifos ietvertās enerģijas cenas 2005. gadā lielākoties bija zemākas par vairumtirdzniecības tirgus cenām, laikā no 2006. gada novembrim līdz 2007. gada decembrim bija vērojams pretējais, taču tas neietekmēja peļņas palielināšanos tiem sadales uzņēmumiem, kas veica piegādi par regulētiem tarifiem. Tas atbilst sistēmas regulējumam, kas paredz, ka sadales uzņēmumi pilnībā vai daļēji nesegtu izmaksas saistībā ar sistēmas izmaksu un ienākumu nelīdzsvarotību, kā arī nekad negūtu peļņu no šīs darbības, un jebkāds pārpalikums no elektroenerģijas pārdošanas par regulētiem tarifiem tiktu izmantots sistēmas pārējo izmaksu segšanai.

(99) Sadales uzņēmumi darbojās kā elektroenerģijas sistēmas finanšu starpnieki, centralizējot visu finanšu plūsmu, gan ienākošo (regulētie ienākumi no tarifu un piekļuves maksu piemērošanas), gan izejošo (visas sistēmas vispārējās izmaksas). Elektroenerģijas sistēmas regulētie ienākumi un izmaksas 2005. gadā, kā paskaidrots 19., 20. un 28. apsvērumā, ietver ļoti dažādas tirgus un politikas diktētas regulētās izmaksas, piemēram, maksu par elektroenerģijas iegādi, tostarp no atjaunojamajiem resursiem, papildu izmaksas par elektroenerģijas ražošanu Spānijas salās un transporta un sadales izmaksas u. c., neiezīmējot konkrētus ienākumus noteiktu izmaksu segšanai. Regulētie ienākumi nekad nenonāca sadales uzņēmumu īpašumā, izņemot atlīdzību par tīro sadali, ko tie paturēja pēc visu pārējo sistēmas izmaksu atskaitīšanas.

(100) Tāpēc jebkāds deficīts kontos kā, piemēram, 2005. gada deficīts, parādītos sadales uzņēmumu kontos neatkarīgi no tā iemesliem, un tiem nebūtu nekādu rezervju, lai lemtu vai nu par regulēto ienākumu un izmaksu līmeni, vai par konkrētu izmaksu finansēšanu ar konkrētiem ienākumiem. Patiešām, kā liecina 28. apsvērumā minētie rādītāji, elektroenerģijas sistēmas transporta un sadales izmaksas 2005. gadā sasniedza 4 410 miljonus EUR, kas atbilst tām pašām izmaksu kategorijām attiecīgi 2004. un 2006. gadā. Tādējādi sadales uzņēmumu izmaksu līmenis nav saistīts ar 2005. gada deficīta apmēru.

(101) Tāpēc 2005. gada deficīta klasificēšana par "sadales uzņēmumu zaudējumiem" nešķiet pamatota, jo deficīts ir attiecināms nevis uz sadales uzņēmumu darbību, bet gan drīzāk uz reglamentējošajiem noteikumiem, kas paredz tiesības tiešajiem lietotājiem saņemt elektroenerģiju par regulētiem tarifiem, un zināmā mērā, piemēram, ar pieņemtajiem regulatīvajiem un politikas risinājumiem attiecībā uz atbalstu elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamajiem resursiem un koģenerācijas iekārtām. No tā izriet, ka elektroenerģijas sistēmas kontu deficīta finansēšana ar 29.–32. apsvērumā minētajiem mehānismiem nav vis veids, kā mazināt sadales uzņēmumu konkrētos zaudējumus, bet gan drīzāk sistēmas vispārējos zaudējumus. Patiešām, ja netiktu atzīts 2005. gada deficīts 3 811 miljonu EUR apmērā un ja pieci lielākie elektroenerģijas uzņēmumi nenodrošinātu deficīta priekšfinansējumu, nebūtu bijis iespējams segt sistēmas pārvades un sadales izmaksas par labu visiem lietotājiem ne regulētajā, ne brīvajā tirgū.

(102) Oficiālajā izmeklēšanā nav konstatēts jebkāds cits elements, kas liecinātu par priekšrocību par labu sadales uzņēmumiem. Visas priekšrocības, ko sniedza tiesību aktos noteiktie tarifi, sadales uzņēmumi nodeva tālāk tiešajiem lietotājiem, un tie neguva nekādu peļņu no pārdošanas un nesaņēma nekādu labumu no lietotājiem, kas atgriezās regulētajā tirgū. No tā izriet, ka no finanšu viedokļa sadales uzņēmumu situāciju Spānijā var pilnībā salīdzināt ar sistēmas starpnieku situāciju. Šajā ziņā izmaksu atzīšana saistībā ar elektroenerģijas piegādi par regulētiem tarifiem atbilstīgi Spānijas elektroenerģijas sistēmai 2005. gadā principā neatšķiras no kompensācijas par elektroenerģijas iepirkuma izmaksām, ko Komisija nav klasificējusi kā valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē gan attiecībā uz elektroenerģijas iegādi no konkrētiem avotiem (90. apsvērums), gan uz elektroenerģijas iegādi vairumtirdzniecības tirgū, lai to piegādātu par regulētiem tarifiem (91. apsvērums).

(103) Lai gan lēmums par procedūras uzsākšanu neattiecas uz vertikāli integrētām struktūrām, pie kurām pieder sadales uzņēmumi, kas ir uzskaites ziņā un juridiski daļēji nodalīti, izskatot *Céntrica* paustos iebildumus, Komisija pārbaudīja, vai šādas struktūras būtu varējušas gūt netiešas priekšrocības, kas uzskatāmas par valsts atbalstu. *Céntrica* jo īpaši norādīja, ka integrētās struktūras, kas darbojās elektroenerģijas mazumtirdzniecībā brīvajā tirgū (ar sadales nodaļas starpniecību), varēja izvairīties no zaudējumiem, mudinot lietotājus pāriet uz to sadales nodaļu. Tāpat minētais uzņēmums apgalvoja, ka ražotājs, kas piederēja pie integrētās struktūras, bija ieinteresēts uzturēt augstas cenas vairumtirdzniecības tirgū, ņemot vērā to, ka integrētās struktūras sadales nodaļa (kas pārdeva elektroenerģiju par regulētiem tarifiem) tiktu pasargāta no zaudējumiem.

(104) Komisija nav varējusi konstatēt ekonomiskas priekšrocības esību saistībā ar elektroenerģijas lietotāju izvēli par labu sadales uzņēmumiem un nevis piegādātājiem. Ekonomiskā ziņā pāreja no piegādes uz sadali neradīju ieņēmumus, bet tikai novērsa zaudējumus četru vertikāli integrēto grupu – *Iberdrola, S.A.*, *Unión Eléctrica Fenosa, S.A.*, *Hidroeléctrica del Cantábrico S.A.* un *Endesa, S.A.* – sadales nodaļām; savukārt, *Elcogás* darbojās tikai elektroenerģijas ražošanas nozarē. Tomēr to nevar uzskatīt par priekšrocību attiecībā uz pārējiem četriem attiecīgajiem uzņēmumiem, jo piegādes nodaļas jebkurā gadījumā būtu varējušas novērst šos zaudējumus, vienkārši pārtraucot piegādes līgumus. Tādēļ attiecībā uz piegādes nodaļām sistēma ietvēra nevis priekšrocību, bet gan sodu – tās zaudēja klientus. Sistēma bija finansiāli neitrāla arī attiecībā uz sadales uzņēmumiem (ņemot vērā iepriekš minētos iemeslus). Savukārt elektroenerģijas ražotāji jebkurā gadījumā būtu pārdevuši savu elektroenerģiju vairumtirdzniecības tirgū.

(105) Attiecībā uz ražotāju iespējamo ieinteresētību saglabāt augstas cenas vairumtirdzniecības tirgū, būtu jānorāda, ka, lai gan Spānijas iestāžu radītie tirgus apstākļi, iespējams, būtu varējuši veicināt ražotāju ieinteresētību cenu paaugstināšanā, tarifi paši par sevi neveicināja cenu paaugstināšanos vairumtirdzniecības tirgū. Faktiski, lai paaugstinātu cenas, būtu nepieciešamas komplicētas stratēģijas un pret konkurenci vērsta rīcība no ražotāju puses. Nav konstatēta tieša un saskatāma cēloņsakarība starp tarifiem un iespējamu cenu mākslīgu paaugstināšanu vairumtirdzniecības tirgū; tā paliek kā nepierādīta teorētiska hipotēze.

(106) Komisija izskatīja arī iespēju, ka sistēma, izstumjot no elektroenerģijas tirgus brīvā tirgus konkurentus, varētu būt radījusi priekšrocību iesaistītajām grupām, palielinot un "pārveidojot" to tirgus daļu, tiecoties kopumā sasniegt katras grupas sadales tīkla apmēru četru vertikāli integrēto grupu gadījumā. Arī šī hipotētiskā priekšrocība netika konstatēta šādu iemeslu dēļ:

— Pirmkārt, ne vienmēr bija iespējams "pārvietot klientus" vienas un tās pašas grupas ietvaros. Klients, ko apkalpoja *Endesa* piegādes nodaļa teritorijā, kur vietējais sadales uzņēmums bija *Iberdrola*, nevarēja pāriet uz *Endesa* sadales nodaļu, bet gan tikai uz *Iberdrola* sadales nodaļu. Turklāt šī pāreja uz regulēto tirgu radīja neto izmaksas integrētajām struktūrām, jo tā palielināja deficītu, kas tām bija jāfinansē ar neizdevīgiem nosacījumiem.

— Otrkārt, grupas neguva peļņu no sadales uzņēmumu veiktās pārdošanas. Tāpēc iespējamo labumu, pateicoties lielākai tirgus daļai, nebija iespējams pārvērst peļņā 2005. gadā (uz šo gadu attiecas izmeklēšana), bet gan tikai turpmākajos gados, kad brīvais tirgus kļūtu atkal dzīvotspējīgs. Lai materializētu šo priekšrocību, lietotājiem, ko apkalpoja grupas sadales nodaļa, būtu bijis jāpāriet uz grupas piegādes nodaļu. Tomēr minētajā posmā klients, kurš plānotu mainīt piegādātāju, būtu varējis brīvi izvēlēties starp visiem piegādātājiem, kas darbojās Spānijas tirgū. Tādējādi Komisija nekonstatēja, ka būtu pastāvējusi konkrēta priekšrocība tikai un vienīgi saistībā ar lielāku tirgus daļu, kas piederēja grupām izmeklēšanā izskatāmajā periodā.

— Tieši otrādi, integrētajām grupām tika piemērots objektīvs sods – pienākums finansēt deficītu ar neienesīgiem nosacījumiem, jo iekasēšanas tiesību piemērošanas rezultātā gūtā procentu likme bija zemāka par atbilstošu tirgus likmi un tādējādi iekasēšanas tiesības tika nodrošinātas ar zemāku atlīdzību, nekā tiktu saņemta tirgus likmes piemērošanas gadījumā.

(107) Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija secināja, ka attiecībā uz piegādi lietotājiem no uzņēmumu vidus Spānijas īstenotā regulējošā sistēma 2005. gadā neradīja tiešu vai netiešu ekonomisku priekšrocību ne sadales uzņēmumiem, ne integrētajām grupām, pie kurām tie piederēja.

(108) Visbeidzot, attiecībā uz *Céntrica* apgalvojumu, ka sistēma diskriminēja sadales uzņēmumus un piegādātājus brīvajā tirgū, Komisija norāda, ka par diskrimināciju var uzskatīt gadījumus, kad pret personām, kas atrodas vienādā faktiskajā un juridiskajā situācijā, tiek piemērota atšķirīga attieksme vai otrādi – kad tiek piemērota vienāda attieksme pret personām atšķirīgā faktiskajā un juridiskajā situācijā.

(109) Pirmkārt, šim apgalvojumam nepārprotami nav pamatojuma uzņēmuma *Elcogás, S.A.* gadījumā, kam tika piešķirtas iekasēšanas tiesības, lai gan tas nedarbojās sadales nozarē. Otrkārt, nav pierādīts, ka pārējie četri izraudzītie uzņēmumi, *Iberdrola, S.A.*, *Unión Eléctrica Fenosa, S.A.*, *Hidroeléctrica del Cantábrico, S.A.*, un *Endesa, S.A.*, saņēma kompensāciju tāpēc, ka tie darbojās kā sadales uzņēmumi, piegādājot elektroenerģiju par regulētiem tarifiem, kā tika minēts iepriekš 30. apsvērumā. Treškārt, un jebkurā gadījumā Spānijas elektroenerģijas sistēmā sadales uzņēmumi un brīvajā tirgū esošie piegādātāji neatradās vienādā faktiskajā un juridiskajā situācijā. Saistības nodrošināt elektropiegādi par regulētiem tarifiem tika veiktas atbilstīgi reglamentējošajiem ierobežojumiem, kā rezultātā sadales uzņēmumi darbojās tikai kā finanšu un piegādes starpnieki, īstenojot tiesību normas, savukārt piegāde brīvā tirgus apstākļos bija pilnībā liberalizēta darbība. Tādēļ atšķirīgo attieksmi, uz ko norādīja *Céntrica*, nevar uzskatīt par diskrimināciju, neraugoties uz faktu, ka regulēto tarifu līmenim varēja būt izšķiroša nozīme liberalizācijas procesā. Tomēr tā nebija saistīta ar nelikumīga valsts atbalsta piešķiršanu sadales uzņēmumiem.

SECINĀJUMS

(110) Komisijas paustās bažas tās lēmumā par procedūras uzsākšanu tika kliedētas oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā. Komisija ir pārliecinājusies, ka to izmaksu atzīšana no Spānijas puses, ko sedza elektroenerģijas sadales uzņēmumi attiecībā uz elektropiegādi par regulētiem tarifiem vidējiem un lielajiem uzņēmumu lietotājiem, neradīja ekonomisku priekšrocību sadales uzņēmumiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

(111) Tā kā LESD 107. panta 1. punktā noteiktie kritēriji ir kumulatīvi, nav nepieciešams pārbaudīt, vai ir izpildīti pārējie kritēriji. Tādēļ Komisija secina, ka pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu elektroenerģijas sadales uzņēmumiem. Šis secinājums attiecas uz sūdzībā norādīto situāciju un laikposmu un neskar Komisijas iespēju pārbaudīt Spānijas īstenotos pasākumus kopš 2005. gada,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Spānijas Karalistes īstenotais pasākums, atzīstot izmaksas, kas bija radušās sadales uzņēmumiem saistībā ar elektropiegādi vidējiem un lielajiem uzņēmumu tiešajiem lietotājiem par regulētiem tarifiem 2005. gadā, un piešķirot iekasēšanas tiesības uzņēmumiem *Iberdrola, S.A.*, *Unión Eléctrica Fenosa, S.A.*, *Hidroeléctrica del Cantábrico, S.A.*, *Endesa, S.A.* un *Elcogás, S.A.* saskaņā ar Karaļa dekrētlikumu 5/2005, nav uzskatāms par valsts atbalstu Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkta izpratnē.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Spānijas Karalistei.

Briselē, 2014. gada 4. februārī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks
Joaquín ALMUNIA